

Приказ дела

Примљено: 26. 10. 2015.

Одобрено за штампу: 28. 6. 2016.

КРОЗ ПРИЗМУ САВРЕМЕНИХ ТЕНДЕНЦИЈА У ОЧУВАЊУ ИМАНЕНТНОГ СЛУХА И РЕЦЕПЦИЈЕ МУЗИКЕ

Миомира М. Ђурђановић

Универзитет у Нишу, Факултет уметности у Нишу
miomira.djurdjanovic@gmail.com

Након више од две деценије промишљања о начинима унапређивања и осавремавања наставе кроз непосредан рад са ученицима и студентима оријентисаним ка музичком образовању у различитим образовним институцијама, али и кроз непрестану потребу за изучавањем иманентног слуха и рецепције музике, др Јелена Цветковић, доцент Факултета уметности у Нишу, објављује монографију под називом *Иманентни слух и рецепција музике*. Како до данас није објављена ниједна студија у којој су минуциозно изучавани ови феномени, ауторка Цветковић, ослобођена стереотипа и спремна за проналажање иновативних решења за њихов развој и очување, консултујући притом и бројна научна истраживања објављена у радовима домаћих и иностраних аутора, стручној јавности нуди један сасвим нови поглед за разумевање њиховог односа према савременом музичком стваралаштву.

Монографију *Иманентни слух и рецепција музике*, објављену у академској 2014/2015. години, рецензирани су проф. др Ивана Дробни (Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду), проф. др Сузана Костић (Факултет уметности Универзитета у Нишу) и проф. др Стана Смиљковић (Учитељски факултет Универзитета у Нишу). Кроз објашњење којим се у предговору ауторка обраћа читаоцима представљен је и примарни мотив за објављивање монографије кроз осветљавање ових феномена са аспекта њиховог развојног потенцијала, а од суштинског значаја за остваривање циљева савремене музичке наставе.

Монографија поред пет тематски подељених целина садржи и *Предговор*, *Закључна разматрања*, *Литературу* и *Регистар имена*. Садржај, систематично представљен, насловљен је следећим поглављима: *Уводна разматрања*, *Музички слух*, *Однос акустичких аспеката и сложеност психолошког доживљаја*, *Рецепција у музици* и *Значај савремене педагогије у процесу слушања музике*.

У *Уводним разматрањима*, означеним као прва тематска целина (стр. 13–23), ауторка скреће пажњу на саму природу слушања музике „која упућује на овладавање сложеним когнитивним и емоционалним процесима” (стр. 16). Ослањајући се на бројне студије (стр. 19), она указује на неопход-

ност познавања савремене музичке педагогије засноване на бројним активностима, кроз приказ улоге компетентног наставника од кога се очекује да забележи, систематизује и вреднује достигнућа појединих музичких способности, вештина и елементарних знања (стр. 21). Кроз наглашавање неопходности континуитета у музичком развоју појединца, подсећа нас и на истовремени значај квалитета музичког образовања на свим нивоима кроз могућност његовог непрестаног праћења и усавршавања. Без обзира на најчешће маргинализовану улогу коју настава музике у односу на бројне наставне предмете има у образовном систему, ауторка Цветковић указује на то да ће централни смисао музике код већине младих представљати истовремено и могућност за проналажењем сопственог идентитета. Тиме се и додатно наглашава потреба за пажљивим усмеравањем и прецизирањем одређених сегмената слушања музике, којима би се омогућио конкретан доживљај лишен површног третмана и без икакве друге вредности.

У другом, најобимнијем делу монографије (стр. 23–91), насловљеном *Музички слух*, ауторка је покренула бројна питања која је сматрала значајним и у одређеним сегментима само делимично истраженим. О појму, категоријама музичког слуха и његовој дефиницији извештава нас са аспекта више аутора (стр. 25–31), уз истицање непостојања јединствене дефиниције музичког слуха. Наглашавајући важност *одређења иманентног слуха* (стр. 33–37), а кроз представљање могућих узорака и врста подстицаја у иманентном слуху (стр. 38–42), ауторка Цветковић инсистира на неопходности сагледавања спроведених истраживања у овој области (стр. 43–47), а све у циљу квалитетне процене процеса и евентуалних проблема везаних за аудитивну имагинацију. Препознајући значај слушања музике, истовремено и свеобухватном анализом активног усвајања звучних феномена, представљене су *врсте аудитивно-синтетичког слушања* (стр. 53–59), уз реминисценцију задатка савременог музичког образовања – оспособљавање ученика за свесно, али и активно слушање и разумевање музике. Захваљујући свом теоријском и методолошком знању, тумачење „улоге мелодије у стварању утиска целине” (стр. 66) ауторка поткрепљује различитим законитостима опажања, које је несумњиво повезано не само са структуралним одликама мелодије већ и са претходним искуством и личним особинама слушаоца. У свом трагању за издвајањем компонената, ауторка пажљиво и темељно описује „доживљај временске сукцесије као представе просторног распореда” (стр. 81) кроз сублимирање различитих резултата насталих истраживањем феномена ритма.

Однос акустичких аспеката и сложеност психолошког доживљаја (стр. 91–110) трећи је део монографије. У њему је процес аудитивне имагинације и перцепције музике сагледан кроз призму савремених тенденција, са становишта неуропсихолошких истраживања, али и бројних неуролошких испитивања осмишљених за потребе и у служби савремене педагогије. Утемељена на различитим теоријским дискурсима, закључна разматрања овог дела монографије упућују „да је сложена делатност, као што је слушање музике, заснована на елементарним атрибутима виђења и чувења, али и на сензомоторној активности и на когнитивним и афективним функцијама које подразумевају ангажовање најсложенијих делова мозга” (стр. 110).

Пратећи своју основну нит, ауторка Цветковић у четвртном делу књиге, поред појашњења и одређења појма *рецепција у музици и педагогији*,

представља суштину теорије рецепције у музици, указујући нам притом на неопходност сагледавања и њених психолошких аспеката (стр. 111–150). У том смислу, истражени су и бројни иновацијски модели савремене наставе у служби повезивања нових сазнања, али и у циљу „подстицања и развијања иманентног слуха и рецепције музике” (стр. 123). У закључним разматрањима овог дела насловљеног *Медијација у музици* (стр. 142) ауторка поред појмовног одређења феномена *медијације* и њене улоге у развијању и подстицању иманентног слуха подсећа на значај комуникативне вредности савремене музике, кроз постојање већих могућности за стварање наизменичних кретања импулса од ствараоца према конзументу и обрнуто, дефинишући неопходност ове везе у тренуцима остварења музичког дела.

У разматрањима о „значају савремене педагогије у процесу слушања музике” (стр. 151–206) кроз изучавање најзначајнијих обележја језика савремене музике, ауторка закључује да „савремена музика доноси са собом услове за нове облике перцепције” (стр. 165). У том смислу, разматрајући „идејне и културне оквире музике 20. века” (стр. 178), пажљиво мапира музичке идиоме и технике – серијализам, алеаторику, електронску, конкретну, експерименталну музику – представљајући процес развоја иманентних музичких приступа новим и непознатим музичким садржајима.

У *Закључним разматрањима* (стр. 207–212) ауторка сагледава све аспекте аудитивне имагинације и рецепције музике у оквиру савременог музичког образовања, те резимира најбитније детаље из претходних одељака уз указивање на есенцијалне појединости, са циљем да се музичким педагозима пружи подршка како у остваривању планом и програмом предвиђених садржаја музичке наставе тако и у стварању услова за развој и савладавање нових и савременијих програма.

Главна мисао и идеја студије јесте да, сублимирајући све изнете ставове и анализе, препозна и обједини све факторе који утичу на процес развоја иманентног слуха и рецепције музике, као и да их доведе у везу са моделовањем приступа савременим наставним јединицама указујући на недостатке одређених ресурса музичког образовања.

Имајући у виду прегледност садржаја рукописа, систематичност у излагању, логички уређене тематске целине, као и исцрпност приказа бројних истраживања, студија представља изузетно подстицајно и корисно дело свима који се у свом раду баве овом делатношћу у циљу унапређивања теорије и праксе у области методике наставе музичке културе.